

'Gardenia' brengt tegen achtergrond van travestiewereld erg herkenbaar verhaal van verdriet en verlangen

Razen tegen het doven van het licht

Men neme een gemengde regie van een dansicoon en een musicalman, een cast van amateurs en profs, en kruidt dat geheel met ouder wordende travestieten en transseksuelen. Het is een recept waarin echt alles mis had kunnen gaan. Maar in *Gardenia* gebeurt gelukkig het omgekeerde: een soms schrijnende, soms vertederende symbiose van hoge en lage cultuur, van hoop en vertwijfeling, van tristesse en geluk.

DOOR WYBS DEEMER

GENT ● Het was de transseksuele actrice Vanessa van Durme die ze samenbracht. Met choreograaf Alain Platel had ze gewerkt in de fabuleuze productie *Allemaal indiaan*, musicalregisseur Brank Van Laecke, bekend van *Kuifje* en *De Zonnekempel* en Daens, had haar autobiografische en beklijvende monoloog *Kijk mama, ik dans geregisseed*. Of die heren iets samen wilden doen met haar vrienden transseksuelen en travestieperformers.

Dat had een oorlogje kunnen opleveren tussen behoorlijk verschillende culturele werelden en visies, maar het werkt, omdat ze toch het gemeenschappelijke vonden: de authenticiteit van de emotie, hoe die ook vorm krijgt. Alleen daarom wordt het geluidstapje onder de voorstelling, waarin Dalida afgewisseld wordt met Mahler, en Aznavour met Schubert geen vechten-de kakofonie, maar iets heel natuurlijks. Alleen daarom kan 'Cucurru' van Gaetano Veloso gendeloos door een kitchsmolen gedraaid worden en zelfs in die bijna groteske versie toch ontroeren.

Vanessa van Durme is de *larger than life*-leidster van een travestieclub, die deze avond de deuren zal sluiten. Grofgebeukt stelt ze haar troep voor, stuk voor stuk ouder wordende heren in

banale kostuumpjes, verveling en tristesse op het gelaat geboetseed. Ze drentelen rond, nemen afscheidsfoto's en langzamerhand begint de transformatie. Eerst een snelle verandering van gender: op een mum van tijd staan ze in bloemenjurken, switchen ze van geslacht als van onderbroek. Dat lijkt niet eens zoveel moeite te kosten, ook al hebben de acteurs allemaal actief de jaren meege-

Het is een voorstelling die je raakt, en een groter compliment kan je theatermakers eigenlijk niet maken

maakt waarin dit soort outing meteen goed was voor maatschappelijke versterking en isolement, en dragen ze daar de littekens van mee.

Na de eerste transformatie komt de tweede: die naar de stilliconen van de dragwereld. In een langgestrekte scène, die op zich al ruim voldoende reden is om deze voorstelling te gaan bekijken, zie je de grize - in alle betekenissen van het woord - figuren transformeren tot Marlene Dietrich, Liza Minnelli, Josephine Baker en al die andere iconische vrou-

■ De transseksuele actrice Vanessa van Durme (1) speelt de leidster van een travestieclub vol oudere dragqueens.

wen die hebben waargemaakt waar zij van dromen: een leven dat die banaliteit overstijgt, dat even groots, meeslepend en wél de moeite waard wordt.

Wat een illusie is, natuurlijk, pijnlijk duidelijk wanneer ze hun nylons over de uitgezakte litchamen trekken en een nieuw gezicht schilderen. Maar ook in de ontkenning van het eigen verval schuilt hoop en revolutie, terwijl uit de boxen het strijdlied-en-wanhoopskreeet-in-één 'Forever Young' schalt.

'Aapjes kijken'

De grootste val waarin deze voorstelling had kunnen lopen was het gevaar van het 'aapjes kijken', het voyeuristische kijken naar freaks, voor de gemiddelde toeschouwer de vaakst voorkomende motivatie om naar klassieke travestieshows te gaan kijken. Maar een cast die uit persoonlijke ervaringen, liefdes en trauma's putte, is erin geslaagd hun wereld niet

langer alleen te definiëren door de unieke vormen- en symbolentaal van de dragqueens, maar veel meer door het universele karakter van hun ambities en emoties. De aard van de acteurs en hun levensloop is de grondstof waarop een voor iedereen volkomen herkenbaar verhaal van verdriet, verlangen en hoop wordt verteld. De voorstelling gaat ook over anders zijn, maar meer nog over verliezen, winnen, oud worden, de vrees daarvoor en de schoonheid daarvan.

Daarom kan je je afvragen of de beslissing om dat universele karakter nog eens extra in de verf te zetten door ook het verhaal van de politieke vluchteling en danser Timur en de jonge vrouw, vertolkt door Griet Debacker, in de verhaallijn te weven, niet dubbelop is. Ook al is hun pas de deus mooi en esthetisch, dramaturgisch voegt het niet zoveel toe aan het verhaal, omdat het eigenlijk een herhaling is van wat je al zag. Terwijl de werkelijke potentiële confrontatie, die tussen de

strijd om de toekomst die de jeugd mate-loos fascineert, en het afscheid van het verleden van de oudere en wijze travesties, niet echt plaats vindt. Maar goed, dan had ik maar zelf regisseur moeten worden.

Gardenia is soms schrijnend, soms hilarisch, vertederend en woest.

En omdat je weet dat het voor velen in de cast de vervulling is van een levenslange droom om ooit op een groot podium te kunnen schitteren, en dat ze dit nu op het einde van hun loopbaan ook kunnen doen, is het tegelijk aangrijpend en ontroerend. Het is een voorstelling die je raakt, en een groter compliment kan je theatermakers eigenlijk niet maken.

FOTO'S LUK MONSAERT

i Gardenia van les ballets C de la B, nog tot 3 juli in het NTGent, en dan nog eens tijdens de Gentse Feesten. Speellijst: www.franbrood.com